

Bayer Zsolt: Száz év csupán

2023 december 03. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

A könnyű idők gyenge embereket teremnek, a gyenge emberek nehéz időket hoznak el

Legyen az egyszerűség kedvéért kerek szám. A XX. század hajnala, 1900.

Nézzünk egy egyszeri magyart, aki megszületik 1900-ban. Születése évében lassan csordogálnak a „boldog békeid?k”. A Monarchia bevezeti az aranykoronát, a perzsa sah Budapestre látogat – nincs itt semmi látnivaló, kérem szépen. Tizennégy éves, amikor elüti az els? világháború. Azt ígérik neki, hogy az apja legkés?bb ?szre, mire lehullanak a levelek, otthon lesz.

Hej, cica, eszem azt a csöpp kis szád...

Aztán négy év múlva, tizennyolc évesen jó eséllyel még ?t is elviszik valahová az Isonzóhoz.

Húzzad csak, kivilágos virradatig! Húzd, míg a szívemben is hajnalodik!

Túléli. Hazajön. Idehaza várja már a Tanácsköztársaság (patkánylázadás) rémálma és lidércnyomása. Falujában Szamuely éppen akasztja a papot, a bírót, a „kulákot”. Aztán érkezik Trianon iszonyata. A pesti Orpheumban a nagydísz? éppen beugrik a nagyb?g?be, miközben széthullik darabjaira a világ. Ha a mi egyszeri magyarunk felvidéki, délvidéki, erdélyi, kárpátaljai vagy éppen burgenlandi, akkor hirtelen egy másik országban találja magát. Rádadásul. S vár még rá itt-ott egy kis kitelepítés, „lakosságcsere”, etnikai alapú üldöztetés, megaláztatás – olyasféle dolgok, amelyek önmagukban elegend?k egy egész életre az iszonyatból. ? azonban huszonéves fejfel családot alapít, s jönnek sorban a gyermekei. Mondjuk úgy 1930 és 1940 között három vagy négy.

Jaj, cica, eszem azt a csöpp kis szád! / Nélküled még a mennyország is fád! / Nem megyek egyedül oda! / Nem hagylok el, nem én, soha!

Valamiért nem töpreng rajta soha, kell-e, szabad-e, s legf?képpen „megéri-e” gyermeket vállalni. Nincsenek ilyesféle kérdések, kétségek. Hanem gyerekek vannak. Meg a nehéz, de szép élet. És már majdnem minden egyenesbe kerül, amikor elüti a második világháború. Javakorabeli férfi, viszik a frontra. Kikerül a Don-kanyarhoz, látja bajtársait belefagyni a hóba, lát üszkös, rothadó sebeket, ismeri a földkerekség legnagyobb csöndjét, a néma férfizokogást, ott marad szájában örökre az utolsó cigarettáé íze.

Túléli. Hazajön. Idehaza várja aztán a kékcédulás választás, nyomában a legsötétebb kommunista terror, ha egyszeri magyarunknak volt néhány hold földje, akkor hirtelen kulák lesz, és elveszik mindenét, mehet Recskre vagy málenkij robotra valahová Uszty Umcsukba, Gulág szigetcsoport, ó, be csodás... De lehet, hogy a négy gyermekével egy háromszobás lakásban lakott Budapesten, akkor is gyanús, a háromból elvesznek t?le két szobát, beköltözik hozzá egy megbízható elvtárs, ? pedig legjobb esetben is megbízhatatlanná válik, vagy osztályidegen, háborús b?nös „kispolgár” lesz bel?le. Közben felépíti a porig rombolt országot. A két kezével.

Még mindig javakorabeli férfi, amikor ráköszön 1956 csodája. Végigharcolja azt is, de legalábbis „végiglelkese di”. S egy hajnalon nézi, hallja a bevonuló tankokat, a lánctalpak dübörgését. „...Csapataink harcban állnak...” Ha csak úgy nem.

Tágabb családjából, ismer?si köréb?l, barátai közül többeket felkötnék, mások hosszú börtönéveket kapnak. ? megússza kevéssel. Aztán újra felépíti az országot. A hatvanas évek derekán nyugdíjba megy. Esténként nagyon lehalkítva hallgatja a Szabad Európát, asszonya ölébe ejtett kötéssel egyre gyakrabban néz maga elé hosszasan, várják a gyerekeket és az unokákat. Hetvenhét éves, amikor meghal.

Te rongyos élet, bolondos élet! / Mit?l tudsz olyan édes lenni, mint a méz? / Te rongyos élet, bolondos élet! / Leszokni rólad, Istenem, milyen nehéz!

A valamikor 1930 és 1940 között megszületett gyermekei kicsi gyermek- vagy csecsem?korukat sötét pincékbe bújva töltötték, vijjogó bombák és robbanások zajában bújtak anyjuk ölébe, aki halkán dúdolt nekik és nyelte könnyeit. Azok a gyerekek éheztek, s anyjuk a legkisebb, az 1940-ben született fiú kiságyába bújják odalent a pincében, amikor betörnek az els? vágott szem? oroszok. Aztán végre el?bújhattak a pincéb?l. És éheztek tovább. Rettettek a fekete autóktól, végezték az iskolát, összevissza hazudtak nekik mindent, de ?k hamar megtanulták helyén kezelni ezt az egészet.

A legkisebb fiú tizenhat éves, amikor megérkezik 1956. Szülei próbálják otthon tartani, de ? kiszökik az utcára, mert látni akarja a csodát. És látja. A n?vérei is látják. November 4-e után az apja kiviszi a határsávba, hogy menjen, legalább ? éljen normális életet. A fiú átszalad, aztán visszaszalad. Képtelen elmenni. Marad. „Álom, álmom, édes álmom, álomkép / Álmodjuk, hogy egymásé leszünk majd még / Angyalok, ha ránk lenéznek, suttogják / Lám, a Földön is van égi boldogság.”

Marad. Éhezik még egy kicsit, segít apjának újra felépíteni ezt az országot. Felsőbb iskolába nem mehet soha, hiszen „osztályidegen”. De azért előbbre jut. Huszonéves, amikor megszületik első gyermeke, és testvéreinek is akkoriban érkeznek az első. Majd a második. De több már nem. Ha jól viselkedik, öt- vagy háromévenként már kétféle útlevél is kap, hogy meglátogathassa az NSZK-ban élő rokonságot. Persze az egész család egyszerre soha nem kap útlevél. Még csak az kellene...

A hetvenes években házépítésbe fog. A nyolcvanas évek derekán megveszi életének első autóját, egy homokszínt 1200-as Zsigulit, rendszáma UM-86-24. Végigdolgozza az életét. Nem hazudik, nem alkuszik, nem lép be. Miután nyugdíjba vonul, valamiért tönkremennek az idegei. 83 évesen alszik el örökre.

Azt hiszed, hogy nyílik még a sárga rózsa, / Azt hiszed, hogy hallgatunk a hazug szóra, / Azt hiszed, hogy mindig mindent megbocsátunk, / Azt hiszed, hogy megtagadjuk minden álmunk, / Minden álmunk.

A hatvanas években született gyermekei már abban a nyúlós, iszamós, ragacsos, hazugságból és elhallgatásból összetákolt korszakban nőttek fel. Már hatévesen megtanulták, hogy ami otthon elhangzik, arról a lakás ajtaján túl nem beszélünk. Az iskolában fenyőünnep van, odahaza karácsony és Mennyből az angyal. Egy jó nevű budai gimnáziumban megköti életre szóló barátságait, a háziulikon Pink Floyd meggy hajnalban, az angol is úgy kezdik, hogy Pink Floyd-dalszövegeket fordítgatnak a nagy Országgh-féle angol–magyar segítségével.

Daddy's flown across the ocean / Leaving just a memory / A snapshot in the family album / Daddy, what else did you leave for me?

És az unokák generációja már mehetett felsőbb iskolába is. S eljöttek a nyolcvanas évek, az unokák lelkesen rendszert váltottak. A harmincas éveikben járva családot alapítottak, vállalták az első gyermeket – aki jó eséllyel az utolsó is lett egyben, tisztelet a kivételnek. Igen. Éppen száz év telt el a dédszületés óta. És 2000-ben megszületik a dédunokák generációja.

Most jár húszas éveinek elején. A dédapja ebben a korban volt túl az első világháborún, a patkánylázadáson és Trianonon, és ilyentájt vállalta első gyermekét.

A dédunoka tétova. Alapvetően fogalma sincs semmiről. A múlt nem érdekli, az olyan boomerdolog, a jövőre nincsen gondja, a pillanat gyermeke. Legnagyobb problémája, hogy lehet-e kapni mindenmentes szója lattét, s hogy akkor most tulajdonképpen fiú-e vagy lány? Arról nem is beszélve, hogy a tehének túl sokat szellentenek, mi lesz így a Földdel?

És fel kellene már szabadítani a vérfertőzöket és a hörcsöggel üzekedőket is, mert elviselhetetlen ez az elnyomás, ez a diktatúra. Diktatúra, amerre néznek, elviselhetetlen az élet, hatalmas a nyomás, az iskolában évente egy verset meg kell tanulni kívülről – de minek? Így nem lehet élni.

Még jó, hogy sikerült jegyet szerezni Azariah-ra. Énekel nekik meg a Krúbi:

De ha beugatnál neki, inkább gondold át / Mert este megkeresi a szüleid otthonát / Bemegy a kutyaaajtón, szigidi bomboklát / És összeg...cizi az anyádnak a homlokát.

Hát, ezért aztán tényleg érdemes volt...

„A nehéz idők erős embereket teremnek. Az erős emberek könnyű idők hoznak el. A könnyű idők gyenge embereket teremnek. A gyenge emberek nehéz idők hoznak el.” Ennek igazsága talán soha nem volt kézzelfoghatóbb, mint ma.

Bayer Zsolt - www.magyar nemzet.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS
100 ÉVVEL TRIANON UTÁN
DVD A trianoni gyalázaatról tabumentesen

„Egy film amelyet minden
magyarnak látnia kell”

Ajánló
